

СТИЛЬ ВИКЛАДАННЯ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

Прус Н. О.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації

Харківський національний економічний університет

імені Семена Кузнеця

м. Харків, Україна

Постійне самовдосконалення та дидактичне мислення викладачів іноземної мови є вкрай необхідними для успішного виконання завдань навчального процесу. Викладач завжди повинен залишатися професіоналом. Разом із науковою підготовкою викладач постійно зростає професійно, оскільки суспільство, індивіди та освіта змінюються, що зумовлює вдосконалення педагогічної техніки та майстерності, власного педагогічного стилю викладання.

Дидактична підготовка викладача іноземної мови наразі розуміється як спеціальна філологічна підготовка, яка не є достатньою для роботи в аудиторії. Викладачі вивчають гуманітарні, лінгвістичні та історичні дисципліни, але не приділяється достатньої уваги вивченню дидактики та освітніх наук, які присвячені викладанню іноземних мов в реальних умовах сьогодення. Педагогічна підготовка більшості викладачів складається з додаткового континууму та певних курсів підвищення кваліфікації або перепідготовки, які в більшості випадків не заглиблюються в питання дидактики, психології навчання, мотиваційної сфери, стилів викладання. З іншого боку дидактична підготовка викладачів іноземної мови не повинна бути чимось додатково-теоретичним, що відходить від щоденної викладацької практики та реалій навчального процесу. Саме тому мова йде про пошук балансу між науково-лінгвістичною підготовкою викладача іноземної мови та практикою. Таким чином, першим кроком в цьому процесі є усвідомлення власної ролі, зміна самосприйняття та саморозуміння. Викладач повинен усвідомлювати, що для нього – фахівця освітнього процесу – педагогічна підготовка стає важливою, обов'язковою частиною, яка обумовлює успішну реалізацію його професійної діяльності.

Отже професійна підготовка та дидактична рефлексія викладача іноземної мови повинна ґрунтуватися на наукових принципах, а дидактична практика має розвиватися на основі постійного професійного самовдосконалення та самоосвіти, набуття щоденного досвіду, а також участі в різноманітних семінарах, зустрічах, симпозіумах з іншими професіоналами з усього світу. Особистість та індивідуальність викладача також відіграють провідну роль, оскільки він не лише навчає мові, але повинен вміти «мотивувати, спокушати,

гіпнотизувати, залучати, цікавити та прищеплювати любов. Не маючи особистості, вчитель стає неохочим грамофоном або випадковим в поліції, втрачає справжній викладацький дух і значення» [5, с. 32].

Ефективний викладач – це викладач, який має певні компетентності (ставлення, навички, вміння та знання), які дозволяють ефективно навчати, створюючи позитивний робочий клімат, тим самим показувати гідні результати за всіма вищезгаданими аспектами. Ефективний викладач вміє керувати навчальним процесом, підтримує інтерес, забезпечує негайний фідбек, дозволяє студенту вчитися у своєму власному ритмі, вчить вчитися та розвиває позитивне ставлення студента. Викладач опосередковує тематичний зміст під певного студента, щоб стратегії та стилі навчання мали вплив на його академічні показники, тому його роль не зводиться лише до передачі знань, а скоріше спрямована на всебічне навчання [4, с. 71-72].

Викладання мови зазнало значного прогресу в останні роки. Студенти, які вивчають іноземну мову, прагнуть ефективного засвоєння навичок, необхідних для самостійного та досить вільного спілкування в іншомовному середовищі. Викладач іноземної мови повинен адаптуватися (наскільки це можливо) до кожного студента, повинен стати екскурсоводом, радником та моделлю навчально-виховного процесу. Науковці Фернандес та Саррамона виділили дві фундаментальні умови-якості, які повинен мати викладач фахівець:

1. Здатність до знань та адаптації до студентів як індивідуально, так і колективно, для чого необхідно мати зрілу та врівноважену особистість.

2. Дидактичні та педагогічні знання, необхідні для адаптації змісту навчального процесу до потреб та особливостей студентів [2, с. 15].

Стилi викладання та особистість вчителя впливають на суб'єкта навчального процесу таким чином, що процес навчання, а саме засвоєння та використання іноземної мови, будуть зовсім іншими. У цьому сенсі, якщо викладач є фахівцем з предмету, але йому не вистачає педагогічних знань, умінь та інших характеристик, це може спровокувати лише схильність до бездумного запам'ятовування, що не дасть бажаних результатів у вивченні іноземних мови.

Роль викладача в аудиторії виходить за рамки передавача мови. Він виконує інші ролі, які потребують побудови різних стратегій викладання. Вейл та інші дослідники запропонували моделі викладання для організації успішного навчального процесу:

- модель соціальної взаємодії,
- моделі обробки інформації,
- особисті моделі та моделі модифікації поведінки [1, с. 232].

Однак, оскільки процес викладання є досить складним та непередбачуваним, взаємозв'язки між викладачем та студентами

ускладнюють встановлення чіткої моделі або обрання одного безпомилкового стилю викладання. Адже проведення занять вимагає вирішення таких проблем:

- як встановити контакт зі студентами,
- як зробити тему більш цікавою,
- як постійно мотивувати,
- яку мову використовувати на занятті (вербальну, знакову, символічну),
- як заохочувати на виконання вправ,
- якої послідовності дотримуватися у навчанні [3, с. 45].

Для успішної реалізації поставлених завдань викладач іноземної мови у своїй щоденній практиці розробляє власні стратегії та стилі викладання, які мають бути спрямовані на вирішення проблем в аудиторії, адже саме від викладача залежить налагодження сприятливої атмосфери задля реалізації цілей навчального процесу. Викладач повинен постійно пристосовуватися до змін, до студентів, до їх рівню володіння іноземною мовою, їх власної мотивації, їх проблем та труднощів у навчанні. Таким чином, викладання стає складним процесом, який передбачає управління та підтримання різноманітної серії різноманітних змінних, які потребують постійної зміни форми навчання [1, с. 233]. Так, можемо зробити висновок, що упродовж усього академічного життя викладач має обирати різні стилі навчання та адаптувати їх під реального студента, беручи до уваги вимоги та реалії сучасного життя.

Література:

1. *Contreras Domingo, José, Enseñanza, Currículum Y Profesorado, Madrid, Akal Universitaria, 1990, Pp. 231-243.*
2. *Fernández Nares, Severino, «El Currículo: Concepto, Elementos, Estructura Y Fundamentos», en SÁENZ BARRIO, Óscar y Salvador Marta, Francisco (Dir.), Enseñanza Secundaria. Currículo Y Organización, Alcoy, Marfil, 1997, P. 32*
3. *Rodríguez Diéguez, José Luis, «Los Componentes Del Currículo», En SÁENZ BARRIO, Óscar (Dir.), Didáctica General. Un Enfoque Curricular, Alcoy, Marfil, 1994, P. 167.*
4. *Salvador Mata, Francisco, «El Profesor Como Mediador En El Acto Didáctico», en SÁENZ BARRIO, Óscar (Dir.), Didáctica General. Un Enfoque Curricular, Alcoy, Marfil, 1994, Pp. 71-72.*
5. *Savater, Fernando, El Valor De Educar, Barcelona, Ariel, 1997, P. 111*